

CANCELLE*
MARTIS B**
1718*

XII. A. 32.

417. K. 34

~~III. 7~~

~~XXVII. 9. a~~

7. N. 7
DISPUTATIO JURIDICA
DE
VERITATE
CONVICII,

Ad
L. Eum qui nocentem 18. pr.

ff. d. Injur.

QUAM

FAVENTE SYMMO NVMINE

Consentiente

MAGNIFICO ICTORUM ORDINE

IN

ILLUSTRI VIADRINA

PRÆSIDE

DN. JOACHIMO HOPPIO,

J. U. LIC.

IN AUDITORIO ICTORUM

ANNO. MDCLXXXI. D. MAJ.

HORIS CONSUVETIS

PLACIDÆ ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT,
AUTOR

JOACHIMUS Klinggraff/

CLEEZ. MARCH.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,
Typis CHRISTOPH. ANDREI ZEITLERI ACAD. TYPOGR. 1712.

DISPUTATIO JURIDICA

VERITATE
CONVICI.

J. FRIEDRICH WILHELM

MAGNifico J. FRIEDRICH WILHELM

DR. JOACHIM HOFFMANN

JOACHIM HOFFMANN
CIVIS MARCH.

F. N. F.

Veritas ex communi proverbio odium
parit: Ea vero si in Judicio objiciatur, & cer-
tum crimen indigetur, odii est plenissima.
Via tamen est, qua plurimorum scelera reve-
lantur, & revelata puniuntur; quod nisi fieret,
quis tandem foret delictorum finis? Ut vero conatus impii
restringuantur, tam Superiorum exigit dignitas, quam Reipub-
licæ jubet necessitas. Congruit enim iis, qui Rebuspublicis
præsunt, curare ut pacatæ atque quietæ sint provinciæ, quas
regunt, quod non difficile obtinebunt, si sollicitè malos ho-
mines conquirant *L. Congruit 13. princ. ff. d. Offic. Præs.* Hoc
vero felicius non evenit, quam si Magistratus Autoritas bo-
norum Civium fidelitate stipata sit; hanc ut declarare stude-
ant Amor Reip. flagitat, & Magistratui debitus honor impel-
lit; Cujus tunc præcipua edunt Testimonia, si delicta paucis
nota, Magistratui revelant, & hoc ipso reos ad supplicium
trahunt. Ad quod eo propensiores erunt, quo majus ma-
lum ex non revelatis peccatis oriturum sciunt. Quod cum
revelatione delictorum averti possit, hanc materiam de *Veri-
tate Convicii* elaborandam sumsi, brevibus demonstraturus
ubi & quando verum convicium objicere impune liceat, &
quando objiciens injuriarum teneatur, vituperioque dignus
sit. Cujus materiæ sedem cum deprehendam in *L. Eum qui
nocentem 18. princ. ff. de Injur.* hac Methodi Lege utar: primo
Sensum *L.* deinde rationem, post Usus, & Confectaria
distinctis membris, ea qua licebit brevitate proponam; in
antecessum vero verba *d. l.* apposuisse operæpretium duxi.

PAVLVS Lib. LV. ad Edictum.

EUm, qui nocentem infamavit, non esse bonum æquum, ob eam rem condemnari: Peccata enim nocentium nota esse & oportere & expedire.

MEMBRUM I.

DE

SENSU LEGIS,

I.

*Expositio
Verborum
Legis.*

*Vox Con-
vici-
um un-
de dica-
tur.*

Ntequam vero ad ea, quæ alias in genere Legibus explicandis solent præmitti, me accingam, paucis prius, quid quoad verba inscriptionis nostræ notatu dignum occurrat, videbo. Et quidem quantum ad vocabulum Veritatis, cum satis expeditum, illud a *Vero* derivari, in eo me non detinebo; duntaxat unde *Convicium* originem trahat quidve notet, paucis indagaturus. Ad id enim me invitat hac in re Antecessor Ulpianus in *L. item apud Labeonem 15. §. 4. ff. de Injur.* Quamvis vero non omnes ex Criticis parem cum *Jcto* nostro amplectantur sententiam, sed alii cum Laurent. Vall. *d. Latin. Lingv. L. 9. c. 52.* (quem infestum *Jctorum* dignitati censorem vocat Forner. *ad L. 43. ff. d. V. S.*) à *Vitio* aut potius à *vito* deducere malint; alii vero à *Vicis*, in quibus habitarunt Veteres, uti Non. Marcell. *C. 1. n. 373.* *Jcti* tamen originationem, quæ est a *voce*, quasi *convocium. d. L. 15.* hic præferendam, veritati puto conformius. Quod enim a *vito* non possit derivari ipsa

DE SENSU LEGIS.

ipsa quantitas Syllabæ detegit, quæ enim in Vitio brevis est in convicio longaprehenditur: a Convito autem quis convitium deduxerit, cum sit verbum barbarum & imperite innovatum? Veteres quidem partem corruptam in ædificio dixerunt vitium; plures vero partes in ruinam proclives Convitium, uti legere est apud Scalig. in *Catalect.* verum inter hoc convitium & illud convicium, quod ut plurimum usu venit, quantum discrimen? Remanet igitur ut antea relatam prudentissimi Ulpiani, quemadmodum in *L. ii. G. de Quæst.* audit, probemus derivationem cum Hillig. ad Donell. *Enucl. L. 15. C. 24. lit. C.* vel quod plures conviciantes vocem in unum conferant, attollant & simul inclament Dn. Brunnem. *ad d. L. 5. n. 2.* cujus exemplum est in Plauti *Pseudol. Act. 1. scen. 3.* vel etiam quod unus aliquis plures voces ingeminet, & ita assidue clamet; Ut adeo convitium proprie nihil aliud sit, quam clamosa efflagitatio; quæ strepitu quodam & vocum fit multitudine, quo ita in populi notitiam perveniat, seu populus tali convicio concitetur. Inde ὀγγαγῶγιον Græci translatores Romani Juris convicium appellare voluerunt. Joh. Leunclav. *Synops. βασιλικῶν Lib. 60. Tit. 21. cap. 15*

II. Non vero in malam tantum partem capitur hoc *Quot* verbum, denotatque contumelias ac probra, quibus maligni *modis ac-* homines pessimo exemplo, vehementi haud raro clamore & *icipiatur?* contentione se invicem proscindere solent, sed etiam bonam apud probatissimos Authores recipit significationem. Ita Cicero dicit: Deturbatus est meo justissimo convicio, & in *Epist.* Meo justissimo ac honestissimo convicio, te tuam dignitatem summa tua virtute tenuisse vehementer gaudeo. Alia loca ex aliis addere possem, nisi ad ulteriora nobis esset proferendum. Quamvis nec necessum aliunde petere, cujus evidentissimum Testimonium in Jure nostro reperitur: ita enim Prætor *l. 15. §. 2. ff. d. Injur.* ait. Qui adversus bonos mores convicium fecisse dicetur in eum judicium dabo, quod non alio sine additum videtur, quam ut dubium ancipitis verbi convicii sc. tolleretur, *Conf. d. L. 15. §. 5.*

MEMBRUM I.

6
 III. Et hoc non solum ad prius assertam derivationem
 stabilendam notasse prodest, sed quoque ad Inscriptionem
 nostram defendendam. Nam & nobis hic non solum de eo
 genere convicii agendum, quod injuriam redolet, & ad infamiam
 alicujus principaliter spectat, qualiter supponitur convicium
 in *L. 8. ff. de appellat. l. 42. ff. de Injur.* ubi convicium
 facientes judici infamia notantur & *L. si non convicii §. C. d. Injur.*
 Sed etiam de eo, si convicium fiat honeste, ad Reip.
 salutem promovendam, uti casus est in *Nostra L. de quo infra*
pluribus, vel si ad sui defensionem aut quia a Judice quia
 ut testis interrogatus de alterius fama, de quo *Mev. P. 4. Dec. 20.*
 Sic enim cum nihil bonis moribus adversum committatur,
 nec fama alterius directo petatur, bonum quoque non
 erit aut equum, ob eam rem quemquam condemnari. *d. L. Eum qui nocentem.*
 Quæ omnia cum in sequentibus prolixius
 simus exhibituri, ad illa nunc descendimus.

Quomo-
do hic ve-
niat.

Author
Legis.

IV. Ut vero ab Auctore Legis nostræ *PAULO* se ordi-
 djamur, cujus prænomen fuit Julius, ut apparet ex *L. 81. ff. d. Condit. & demonstrat. & L. 22. ff. ad l. Falcid.* multa quidem
 in gloriam ac Encomium ejus adducere, cum passim prudenti-
 æ suæ reliquerit testimonia, haud opus judico. Magna
 eum Juris Civilis scientia præditum fuisse, cum scripta ipsius,
 tum de eo Imperatorum ac Auctorum Amplissima Testimo-
 nia fidem faciunt. Tot enim in Jure Civili scripta eaque
 varii generis emisit, ut facile in eo genere superiores omnes,
 ipsum quoque Ulpianum vicerit, vid. Nicol. Henel. *Comment. d. Veter. Juris cap. 29.* hinc Politianus illum non immerito
 πολυγραφώτατον ob multitudinem librorum decidit, testante
 Georg. Eberlin. *d. Orig. Jur. cap. 52. n. 22.* ubi in seqq. fufius Cata-
 logum librorum Pauli exhibet. Testimonia vero tot de eo,
 tantaque adfunt, ut illis obviare velle Sacrilegii instar sit. *L. Sacrilegii §. C. de divers. Rescript.* Ipse enim Justinianus Im-
 perator eum prudentissimum nominat in *Constit. ad Antecess. d. rat. trad. Jur. §. sed quia solitum §.* Idem faciunt Cordia-
 nus in *L. 6. C. de Nupt.* & Diocletianus ac Maximianus in *L. 1. C. ad L. Cornel. d. Fals.* Lamprid. in *Alex. Sever. Jurisperitissi*

tissimum appellat, & inscriptio, quam adhuc hodie imago ejus Patavii, fuit enim Patavinus, in foribus palatii exhibet, hæc inter cetera habet: *Cujusq; sapientiam tanti fecit Justinianus Imperator, ut nulla civilis Juris particula hujus Legibus non decoretur.* &c. Hac sua prudentia effecit, ut a Septimio Severo Imperatore Secretioris consilii minister eligeretur; Hellogabulus vero virtutibus ejus infensus, ab aula cum removit, & quod decreta sua non probaret, gloriam eius atterere ausus est; revocatus tamen ab Alexandro Severo, per multos annos ipsi fuit a consiliis vid. Joh. Bertrand. *Tract. de Vir. & Ctor. in vita Pauli.* Quamvis vero Bertrand. *d. l.* asserat Leges Pauli tam obscuras ac verborum tenebris involutas esse, ut interprete egeat interprete, & fors ipsa ad fortes referenda sit; hoc tamen si verum, de paucissimis saltem nec de omnibus intelligendum. Nostra siquidem Lex, modo verba ipsa penitus considerentur, satis clara est & perspicua, ut ad eo ulteriorem ei explicationem addere fere supervacuum.

V. Desumpta autem est ex *Libr. 55. ad Edictum.* Ediderat enim Paulus septuaginta & octo secundum *Cujac.* secundum alias vero octuaginta libros, quibus edictum perpetuum interpretabatur. Ex quibus omnibus Leges Corpori Juris sunt insertæ, quas singulas usque ad *Libr. 78.* exhibet *Georg. Eberlin d. l.* & ad eas usque ad *Libr. 71. inclusive* commentatus est acutissimus *Jctus Jacob. Cujacius.* Præsupposito enim, quod 80. extiterint libri, ex posterioribus tamen duobus nihil à *Compilatoribus* in *Pandectas* fuit relatum. Coeterum quodnam fuerit Edictum perpetuum, cujus ordinem in compositione *Digestorum* fere secuti sunt *compilatores*, uti patet ex *L. 2. ff. de Stat. hom.* aliisque, illud aliunde potest peti, conf. *Dn. Stryk, in Præcogn. Jur. c. 1. §. 22.*

Unde de-
sumta
hæc Lex.

VI. Quod nunc attinet ipsum Legem nostram Textum ejusque potissimum principium, utpote quod tantum occasione *Inscriptionis* nostræ explicandum suscepi, commode in tres dividitur partes, quarum prima continet *subjectum*, secunda *predicatum*, tertia *rationem*.

Diviso
Legis.

VII. Quantum ad *subjectum*, illud priora Legem verba

MEMBRUM I.

8
 in fronte exhibent : EUM QUI NOCENTEM INFAMAVIT. Ubi primò notandum NOCENTEM in genere dici illum, qui utut revera talis non sit, ex opinione tamen hominum habetur : quales sunt omnes illi, quorum quidem nullum turpe factum, ex iudicio tamen hominum levi aliqua macula sunt notati quos vid. apud Hahn. *ad Wesenb. tit. d. his qui not. infam. n. 2.* Nam & his convenit Legis nostræ ratio, ut aded sub ejus quoque comprehendantur dispositione *arg. L. Adigere 6. §. 2. ff. d. Jur. Patron.* In specie vero & proprie nocens dicitur ille, qui delictum aliquod Legibus prohibitum, quo Reip. erat nocitum & damnum illatum, commisit, sive quem admissum Crimen nocentem fecit ideoque Legibus obnoxium Anton. Matthæi *Comment. d. Crimin. ad ff. lib. 47. tit. 4. c. 1. n. 7.* Verbo: quem Reum alias certi alicujus delicti dicere solemus in Criminalibus, illum hic nocentem dicimus. Quamvis igitur revera quis non fuerit de delicto, cujus inculpatus, convictus, si tamen ob varia contra se indicia sit infamatus, si justam Præbuit de se suspicandi causam, ideoque reus fuerit peccatus, nocens erit, & sic dispositio hujus Legis ei adaptabitur, de quo *plur. infra.* Ita si præter communem famam, quod v. g. aliquis furti, veneficii, vel alius detestandi Criminis sit reus, probabiles adsint conjecturæ, & de ejusmodi maleficio quis legitime diffamatus, non omnino poterit innocens dici. Imputet enim sibi, quod turpissima sua vita famæ causam dederit, quod initio ei non obstiterit. Modo uti dixi certo fundamento fama innitatur. Dn. Stryk. *in Traët. d. Jur. Sens. diff. 3. c. 4. n. pen.* Nam solus clamor vulgi perversissime haud raro judicantis, aut inique aliquid alicui affingentis absque justa suspicionis causa, neminem poterit reddere nocentem. *L. fin. C. d. Accusat. & c. Sexta Actione 1. caus. 15. qv. 7.* Multo minus si quis ab uno vel altero solum injuriis affectus, ideo nocens dicendus, alioquin enim quis innocens? cum nemo fere optimorum sit, cujus increpenti famæ non petulans insultet Lingua, eique maculam aliquam impingat. *Conf. Membr. 3.*

Nocens
 quis di-
 catur.

An ille
 qui indi-
 cibus gra-
 vatus?

DE SENSU LEGIS.

VIII. Durare tamen delictum debet, ob quod aliquis *Quomo-*
nocens dicitur, vel indicia aut macula superesse debent. Si *do quis*
enim vel indicia purgata, vel macula aut delictum sublatum, *desinat*
quod variis modis contingere potest, cessat causa ob quam *esse no-*
quis nocens fiebat Legibusque obnoxius; ab infamatione ergo *cons.*
consequenter abstinendum, uti pluribus docebitur *Membr. 3.*
Nec enim tunc Reip. expedit, quæ semel sopivit, rescire, nisi
forfan nova essent nunc demum emergentia indicia aut no-
vum delictum vel turpe factum, nam sic iterum, si ut nocens
infametur, æquum non esset ob eam rem infamantem con-
demnari.

IX. Sequitur nunc verbum INFAMARE, ob cujus ambi- *Verbi in-*
guitatem non omnes eundem ex hac Lege eliciunt sensum. *famare*
Denotat vero sapissime idem, quod ob convinciendi libidinem *significa-*
injuriis aliquem proscindere; ut plurimum vero simpliciter *tio com-*
famæ læsionem infert ac idem est, ac pudorem alicujus *munis &*
gillare. Et ita quoque in h. l. venit: eo enim ipso, dum *no-*
centis delicta deteguntur, utut justo modo fiat, fama tamen *propria.*
ejus quadantenus minuitur. Uti igitur JCtus hac potius quam
alia voluit voce, quod ita & famæ læsionem, quæ revelatione
delicti manet delinquentem, & manifestationem, quam Reip.
salus, suprema Lex approbat, eo commodius exprimeret;
Quod nescio, an ullo alio verbo fieri potuisset melius, modo
indolem ejus accuratius pensitaverimus. Ut adeo breviter
infamare idem sit, quod justo modo divulgare, & ita divul-
gando existimationem alicujus, præter intentionem tamen, la-
cessere. Conf. Mev. p. 3. Dec. 357. n. 2.

X. Et hanc explicationem satis confirmant verba, quæ *Quapro-*
rationem Legis nostræ continent. Primo enim dicitur Pec- *barur ex*
CATA i. e. delicta, quæ si non ex eorum numero sunt, quæ ipsam *verbis*
Juris infamiam irrogant, quæ vid. in L. *Infamem 7. ff. d. Publ. Legis no-*
Jud. tamen tanquam turpe factum nunquam non alicujus *stra.*
opinionem gravare solent: Non ergo hic fama nocentis offen-
ditur ex intentione infamantis, quippe qui ex justa ratione,
non prava mente ad delicti revelationem movetur, sed ex
B ipso

ipſo delicto quod ita comparatum eſt, ut non poſſit non nocentis onerare famam. Deinde dicitur *NOTA eſſe talia peccata expedire i. e. oportere manifeſtari, propalari & divulgari Reip. cujus intereſt, eorum ſtatuerere poenam.* Utrumque uti dictum, comprehendere voluit *Jctus* ſub vocabulo *infamare* quemadmodum haud obſcure quoque indicant Libri *Βασιλικῶν lb. 60. tit. 2. L. 18.* ideo relati à Dn. Struvio *in Syntagm. Jur. Civ. Exerc. 48. lb. 55. in ſin.* & inſuper facit, quod de verbo *Famare* notat Carol. du Fresne *in Gloſſar. ad Scriptor. Med. & inſim. latinis*: quod uſurpatum ſit pro eo, quod eſt fama vulgare; Alioquin nec digna aliqua ratio dubitandi excogitari poſſet, quæ huic Legi conveniret, nec aptè ſatis ratio fuiſſet appoſita decidendi, cum non de injuria inferenda, ſed de peccatis ſive Criminibus manifeſtandis loquatur. Treutler. *Vol. poſter. Diſp. 30. lb. 5.*

Verbo.
Condemnarire.
ſpexit
Jctus ad
form. Action. injuriar.

XI. Progredimur ad *L. noſtra* prædicatum, quod in his verbis conſiſtit: *NON ESSE BONUM ÆQUUM, OB EAM REM CONDEMNARI,* quæ omnia ut clara, non indigent explanatione. Sciendum tamen, *Jctum* iſis reſpexiſſe ad *Actionem injuriarum,* ejuſque formulam. Sicut enim aliarum *Actionum,* ita quoque illius, quæ ad injurias competeat vindicandas certæ erant formulæ, quas hinc inde exhibet Barnab. Briſſon. *Tract. d. Formul. & Solenn. Pop. Rom. verb.* Hinc in *L. 17. §. 2. ff. d. Injur.* dicitur, dandam eſſe injuriarum *Actionem* in quantum ob eam rem æquum judici videbitur: & in *L. 34. pr. ff. d. O. & A. ceſſare* dicitur, poſtquam deſiit bonum & æquum eſſe: *Eſt enim,* ut ait Ulpianus in *L. 11. §. 1. ff. d. Injur.* hæc *Actio* ex bono & æquo Jacob. Cujac. *ad Libr. 55. Pauli ad b. l.* Et ſi ullibi, certè in hac *Actione* concedenda æquitas erat conſideranda, quam ubi in infamatione nocentis ad eſſe animadvertet Paulus, rectiſſime, ob eam poſſe condemnationem fieri, negabat.

Expoſitio
verborum
in quibus
ratio Legis.

XII. Tertia pars Legis, ratio ſc. his verbis exhibitur: *PECCATA ENIM NOCENTIUM NOTA ESSE & OPORTERE & EXPEDIRE.* Hujus priora verba ſatis antea explicata. In poſterioribus viſitatur

DE SENSU LEGIS.

II

titat totius decisionis, quæ consistit in utilitate & necessitate. Necessitatem significat primum verbum *oportere*: Utilitatem alterum scilicet, *expedire*. Quæ omnia eum quotidiana sint, & ubique in jure nostro hoc sensu obveniant, speciatim etiam *membro sequenti* exponantur, illis diutius non immoror.

XIII. Hinc igitur terminis bene intellectis, verus & genuinus manat propositæ nostræ Legis sensus, qui hic erit: Ille, qui Criminis cujusdam veri Authorem, antea obscurum & incertum, aut certum quidem aliquibus, non tamen Judici, vel qui macula aliqua notatum ostendit, indicat & citra injuriandi animum, iusto modo manifestum facit, condemnari ob hanc manifestationem actione injuriarum non debet, quantumvis id, quod indicatum est, convicium ad contumeliam ejus, de quo profertur, spectet. Delicta enim si turpia facta revocari, & necessarium est & utile. Quod ut brevius adhuc comprehendam, dico: Qui turpe aliquod factum, verum tamen, iusto loco & bona mente objicit, injuriarum non tenetur.

XIV. Esto itaque, quod Titius iter faciens Wratislaviam ibidem audiverit, Cajum ob furtum aliquod accusatum ac fere convictum, custodiam evasisse. Nunc ubi post lapsum aliquot mensium huc revertitur, Cajum non solum extra omnem metum constitutum hic conspicit, sed & ambire dignitatem Consularem percipit. Quo circa Titius, ne Cajus quod petit obtineat, in continenti Principem adit, & Cajum furti reum infamat, esto inquam, hæc ita vere obtigisse, numne Cajus ob hanc infamationem poterit Titium injuriarum convenire? Hoc profecto minus foret ex usu Reip. Quapropter relegendus potius Cajus ad nostram Legem esset, quo inde quod antea dixi peteret: Injuriarum scilicet Titium, minime teneri. Quod decus ne iniquitatis contra expressa verba Legis arguat, rationes audiat, quæ constituentur.

Cajus Legis

MEMBRUM II.

DE RATIONE LEGIS.

I.

*Occasio
Legis.*

Sanciendæ huic Legi procul dubio occasionem dedit optima verum Crimen objicientium intentio, quam in pessimam velle rapere partem, æquum & bonum non videbatur. Intentionem hanc adminiculabatur tum necessitas tum quoque utilitas: Oportet enim pariter ac expedit peccata nocentium esse nota. Utrumque per se sufficiens est, ob quod interdum a Regulis Juris Communis recedamus *arg. L. 2. C. d. Patr. qui fil. distrax. & c. 28. d. R. 7. in 6to. quidam & hoc casu, ubi bonus accedit revelantis animus.*

*Ergo ratio
consistit.
in neces-
sitate.*

II. Consistit vero necessitas, quæ hic supponitur, non in eo, ut quis præcisè ad delicta manifestanda obligetur: ad hoc enim Jus Civile neminem adstringit *tot. tit. C. ut nem. in vit. 19. & L. 48. §. 1. ff. d. Furt. quoad conscientiam vero videri poterunt Johann. Valer. in Differ. utr. for. sub voce Denunciatio differ. 2. & 3. Charif. in Disput. Inaug. de for. Consc. cap. 6. n. 159. seqq. alique Moralistarum: sed respicitur potius ad delicta punienda, quatenus Resp. consistere non potest nisi horum debita poena exigatur, & quod in ejus corpore pestiferum invenitur, amputetur, hacque ratione ira divina, ob non vindicata scelera laceffita, removeatur.*

*& Utili-
tate.*

III. Utilitas autem in hoc fundatur, quod animadversione peccatorum, tam bonorum securitati consulatur, quam suavis hominibus metus injiciatur. Card. Tusch. *Præf. Concl. Tom. 2. Concl. 157. n. 1. & 4. Signor. Conf. 242. in fin. sicut enim maleficia fieri malum est, propter exemplum aliorum l. 3. §. 2. ff. ad L. Corn. d. Sicar. Ita poenas malevolis infligi bonum propter exemplum, quod poena unius sit metus aliorum. Bartol. in Extravag. Qui sint rebelles verb. transit. quia mali oderunt peccare formidine poenæ *arg. L. 1. ff. d. 1. & 1.**

IV. Hac

DE RATIONE LEGIS.

13

IV. Hac ratione cum infamatio, quæ honestum intendit finem, & necessaria sit & utilis Reip., haud raro quoque insigniter promoveat commodum privatum, illudque conferret, non poterit iudex quemquam salva iustitia ob eam condemnare.

Ob hanc infamans conferret non teneatur.

V. Nec enim movere cum poterit, quod (1.) ex L. 15. §. 2. ff. de Injur. objicitur, quod omnis qui adversus bonos mores convicium alicui fecerit, iudicio injuriarum teneatur. Nam hoc, ut ipse Contextus habet, obtinet, si contra bonos mores injuria illata animo cavillandi, ex privata potissimum vindicta, quo casu iustum, ut non solum injuriarum condemnentur injuriantes, sed extraordinariis insuper poenis subdantur mentientes L. fin. in med. C. d. Accusat. & L. 3. C. d. his qui accus. non poss. Ast hoc in illo, qui legitime verum Crimen objecit, locum non habet, quis enim tale convicium contra bonos mores diceret, cum bonorum civium officium efflagitet nocentes infamare?

Obj. (1.) L. 15. §. 2. ff. de Injur. R. pond.

VI. Pariter nec (2.) hoc attendendum, quod calumniam referre videatur accusatio, quæ fit ex indicis, de qua quod in priori membr. 1b. 7. dixi, & odiosum sit infringere alicujus fortu-
nam, revelando alio in loco commissum maleficium, adeo-
que ut poenale merito restringendum, juxta c. Odia 15. d. R. 7. calumni-
in bio. cum præterea injustum, sopita quasi & per oblivio-
nem deleta delicta revocare & ad Judicem deferre, quo is qui 2.) odiosa
ad meliorem forte frugem rediit poenæ subiciatur, inprimis, cum
cum deferens ex denuntiatione illa nihil consequatur com-
modi, & exceptione quod ejus non intersit, possit repelli. E-
nim vero quod primum attinet, non utique qui non probat,
quod intendit, protinus calumniari videtur, quippe probatio
sæpe deficit, ubi jus non deficit L. Duo sunt Titii 30. ff. d. Testi-
tur. Nam requirendum erit, qua mente quis ad accusationem
procefferit, quibusve indicis, quæ si justa fuerint, omnino in-
famans absolvendus, uti ad verbum fere decidit Marcian.
in L. 1. §. 3. ff. ad SC. Turpill. Deinde utur odiosa, imo injurio-
sa sit hæc criminis pro palatio, hoc tamen respectu saltem il-

Obj. (2.)
famatio
injusta
Resp. ad 1.

lorum, qui deliquerunt, quatenus horum fama suggillatur, & ipsi debitis poenis subjiciuntur; Respectu verò Reip, maxime favorabile est, delicta puniri *L. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil.* Bartol. in *L. illud. 19. C. d. SS. Eccl. Gloss. in L. 2. C. d. in jus voc.* Bartol. in *L. 7. Col. 2. C. d. Agric. & Censit.* Imo iustitiæ magis convenit commissa delicta vindicare quam impunitis connivere. Nec poterit exceptione cessantis interesse repelli infamans, quoniam quatenus Reip. interest, ne is qui furtum commisit, gubernaculis Reip. admoveatur, eatenus quoque interesse subest deferentis Zoel. *ad ff. tit. d. Just. & Jur. n. 21.* Reip. enim si bene est, civibus male esse nequit D. Stryk. in *Annot. ad Inst. §. 4. d. I. & I.* Interest autem, ut graves viri præ sint publico, qui malis purgent Remp. *L. Congruit 13. ff. d. offic. præf.* Quâ ratione vero purgabunt, aut quo modo reprehendent vitia, quæ quondam in se probarunt? *L. Viro 39. & L. cum mulier 47. ff. solus. matrim. præpimis cum semel malus, semper in eodem genere malus præsumatur c. 8. d. R. I. in 6. B. Brunnem. Comment. ad Reg. Jur. Canon. d. c. qui prope diem cum Jure Eccles. lucem videbit. Felin. ad C. scribam 9. d. præsumpt. num. 3. in fin.*

*Obj. (3.)
quod in-
famare
compre-
hendat
animum
injuriandi.*

VII. Præter hæc nec (3) verbum INFAMARE, si recte fuerit intellectum, quemquam in cotrarium rapiet; Quamvis enim communiter de eo accipiatur, qui animum injuriandi habuit unde etiam si prava concurrat intentio verum Crimen obijcientis, hunc tamen injuriarum non condemnandum ex hoc loco sustinent Harprecht. *ad §. injuria autem 1. §. d. Injur. n. 101. Fachin. Controv. Jur. libr. 9. cap. 10. Ant. Marthæi Comment. d. Crim. lib. 17. tit. 4. n. 7.* nihilominus in hac Lege sub hæc significatione venire, neque rationi ejus consentaneum est, neque aliis juris locis vid. *Gloss. in L. Eun qui nocentem 18. verb. infamavit ff. d. Injur.*

*Refuta-
tur hoc
ex ratio-
ne Legis.*

VIII. Ratio delicta est ex eo quod Criminum notitia sit ex usu Reip, quomodo verò hinc ad injurias inferendas concludemus? anne igitur ita argumentabimur: Expediit Reip, peccata nocentium, nota esse, ergo potest aliquis reum

um Criminis publicè injurià afficere? minimè verò, potius ita inferemus; Ergo qui nocentem publicè indicat, condemnari non debet, cum pœna non sit afficiendus, qui facit quod publicè expedit. Henr. Boer. in *Traclat. d. Fam. lib. c. 3. n. 16.*

IX. Huic accedit, quod nec infamatio s. significatio *Ex nat.* ejus quod ad alterius contumeliàm spectat, semper cum *vo sensu* animo injuriàm faciendi sit conjuncta, uti similiter patet ex *verbi in-* *L. 33. ff. d. Injur.* Sic adest etiam infamatio, quando legiti- *famare:* mè delicta judici denunciantur, ubi tamen ne minima ad- est calumniandi intentio *conf. L. 1. §. 3. ff. ad Sc. Turpill.* Struv. in *Synt. Jur. Civ. Exerc. 48. ib. 55. in fin.*

X. Dixeris; hoc modo supposito vocabulo *infamare, Quæ sit* nullam subesse *Legi nostræ* dubitandi rationem, quod cessan- *nostra Le-* te animo injuriandi, nunquam competat Actio injuriarum, *gis ratio* aut eo nomine condemnatio fieri possit *l. 3. §. 1. vers. cum e- dubitans-* *nim ff. d. Injur. & L. si non convicii 5. C. eod. Ludw. in Com- di-* *ment. ad Wesenb. libr. 47. tit. 10. n. 8. Paul. Badius ad ff. d. l. Eum* qui nocentem *n. 3.* Verum ad hoc respondeo, quod dubium tamen fuerit, annon ideo, quia ex consequenti ignominia redundat in infamatum, actio injuriarum concedenda *arg. l. 1. §. 3. ff. d. Injur.* cum qui causa alicujus delicti fuit, ipse aliàs deliquisse videatur *L. Qui occidit 3. §. pen. ff. ad L. Aquil.* & qui vult anteedens sc. denunciationem, velle quoque videatur consequens, nimirum famæ lationem, inde per indirectum resultantem, *arg. L. Cui jurisdictio 2. ff. d. Jurisdic.* Deinde etiam vix poterat aliter colligere infamatus, quam infamantem hoc directò ad ejus imminuendam existimationem fecisse, de quo cum Judici, & hic Paulo aliter ex Circumstantiis constabat, æquitati consonum respondebat, ideo infamantem non condemnari.

XI. Frustra igitur de Jcto nostro creditur, quod studio *An solius* solius Reip. causa etiam animum injuriandi habentibus hanc *Reip. cau-* impunitatem indulserit. Partim quòd alii, si infamibus sua- *sa impu-* rum laudum præconia libere occini possint, à similibus deli- *nitatem* *abstineant, quæ ratio forsân fuit, quod olim Poëtis con-* *babeat* *cessum convicia-* *rer.*

cessum fuerit, infames libere exagitare uti Horat. 1. *Sermon.*
indicat his versibus;

Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur
Quod Moechus foret aut Sicarius aut alioqui
Famofus, multa cum libertate notabant,

an quo eo
facilius
accuset.

Negatur
prius &
quare.

Quoad
posterius:
accusari-
onum mo-

qualia plura refert Domin. Arumæus *Exerc. 24. ad Dig. tb. 14.*
vid. Harpr. *ad §. 1. 7. de Injur. n. 101. in fin.* Partim quod veri-
tus fuerit, ne accusatores, si summo periculo exponerentur *L.*
3. & 7. princ. ff. d. Accusat. satius habituri sint propriæ saluti,
quæ semper fere potior esse solet *L. Preses 6. C. de Servit.* con-
sulere, quam molestæ & onerosæ accusationi tergum submit-
tere *Zoel. ad ff. Tit. d. accusat. num. fin.* Nam ut vulgatus ha-
bet canon, non sunt facienda mala ut inde eveniant bona;
Malum vero utique est, eo animo objicere Crimen, ut alte-
rius fama vel dignitas lædatur, ipseque ludibrio habeatur.
Licet ergo hoc ipso secundario quoque Reip. innotescant deli-
cta, & innocentes eo magis discant evitare peccata cauteque
mercari, quod commendatur in *L. Incivilem 2. C. d. Furt.* ni-
hilo tamen minus ideo impunis abibit conviciator, quod ha-
ctenus delictum reticuit, nunc privati odio ductus, citra ul-
lum ad Remp. aut ejus salutem respectum, revelet. Peccavit
enim in modo manifestandi peccata, quo neglecto commissa
injustitia est, *l. 3. C. d. Offic. Recl. Prov.* cujus exigenda poena,
uti fufius docet Roman. *Conf. 46. conf. Mev. in Conf. Postb.*
72. n. 2. huc facit *arg. l. un. C. d. fam. lib.* ubi requiritur, ut qui
velit salutis publicæ causa crimen propalare, debeat id legitimi-
mè facere, sive legitime denunciare delictum: inde enim se-
quitur, quod qui non legitime denunciaverit, licet verum sit
delictum, sed animo injuriandi propalaverit, poenam injuria-
rum mereatur *Struv. d. Exerc. 48. tb. 55. conf. l. Justissimos 3. C.*
d. offic. Recl. Provinc. plura reservamus *membr. seq.*

XII. Accusationum incommoda quod attinet, faten-
dum, varia illa esse & multa de Jure Civili, quæ tamen ho-
die cessant, postquam Jure, Carolino introductum, ut cautio
solum præstetur super injuris & expensis in casum succum-
bentia

bentia *Constit. Crim. art. 12. Carpz. Prax. Crim. Qu. 106. n. 41. lesia ho-*
 Dn. Struv. *Exerc. 49. ib. §.* quod si etiamnum molestum videat *die cessant.*
 tur, denunciaret quis Judici delictum, quo ex officio inquirat:
 Hoc enim factio, onus probandi à se declinat, si verò quas ha-
 bet probationes, illas suggerit, quæ de crimine novit osten-
 dit, conf. Generof. Dn. Gothofr. de Jena. d. *SCio Macedon. &*
incidenter de denunciatione Evangel. Sect. 4. aphor. 3. num. 7. &
§. aut postulationem adhibeat, quæ civilem potius actionem
 & modestam querimoniam continet, quam criminalem ac-
 cufationem, uti ex Perez. in *Prælect. ad Cod. tit. de Accusat. n.*
1. in fin. & Tabore d. confrontat p. 54. n. 15. notat Excellent. D.
 Prtr. Schultz, *disputat. de denunciat. Crimin. c. 5. n. 9.*

XIII. Hac occasione non incommode nunc disquiritur: An de-
 Cum in denunciatione speciali ad refrenandam illorum, qui nuncian-
 aucter & calumniosè nunciant, malitiam, inter alia re- *tis nomen*
 quiratur, ut nomen denunciantis consignetur. B. Brunnem. in *à Judice*
Proc. Crimin. cap. 4. n. 23. Scaccia de Judic. L. 1. c. 71 n. 3. an parvi ad-
 Judex urgente parte adversa deferentis nomen teneatur reve- *perse e-*
 lare? Ubi quidem si Judex fidem dederit, se non divulgatu- *dendum?*
 rum, illud nulla ratione facere posse nec debere, certum ha-
 beo, ne alioquin in quo exuberantior debebat esse fides, temere
 fidem dicatur violasse *L. 1. pr. ff. de Constit. pacun. l. 1. pr. & l.*
7. §. 7. ff. de Publ. Si verò silentium non promissum, nec illud
 à deferente peritum, videndum erit, utrum jam antea ex va-
 riis conjecturis de veritate convicii quandantenus confiterit,
 an vero sola adsit delatio absque ullis aliis indiciis. Priori
 causa non debet Judex nomen denunciantis revelare, ne sine
 causa deferentem gravi periculo exponat; bene tamen po-
 steriori, quò ita infamatus contra infamantem actionem in-
 juriarum possit instituere *L. 1. §. 2. ff. ad Scv. Turpill.* Hinc *Utilis hic*
 semper utile est hòc casu denunciatione adijcere protestatio- *protestatio*
 nem, se tantum boni publici causa denunciare crimen, ut in- *denunci-*
 quisitio desuper instituatur. Dn. D. Schultz in *d. Diss. c. 4. n. anti.*
 25. Quamvis quoque citra hanc judici incumbat, ut prius
 denunciationis circumstantias attendat & qualitates indican-

tis, quantum ei fidei sit tribuendum. Conf. Mascard. *de probatione* Vol. 1. *concl.* 506. Oldekop. *in Observ. Crimin. Tit. 2. Obs.* 9. & 32. Jodoc Damhaud *in Prax. Crim. cap. 6. n. 11.*

An conviciator admittatur ad probationem ejus, quod non habuerit animum injuriandi?

XIV. Et ex his reliqua quæ moveri possent dubia satis possunt decidi. Quod enim (4) dicitur: Convicium quod Reip. scire intererat objicientem, non posse uti explicatione illa, animum sibi defuisse injuriandi, ideoque nec ad illud probandum debere admitti, cum conviciari sit de genere prohibitorum, & sic semper fere dolum includat. *Gall. lib. 2. Obs.* 110. n. 7. *Felin. in cap. si autem n. 1. & 2. de Rescript. Ant. Perez. in prælect. ad Cod. tit. de Injur. n. 2.* Id minus recte assertitur, cum non solum cui animus injuriandi opponitur ad probandum contrarium admittatur, sed etiam leviores hic sufficiant probationes, imo solæ præsumptiones. *Berlich. p. 5. Concl. 60. n. 9. Heig. p. 2. Qu. 31. n. 39.* Hinc judicis erit arbitraria, an quis amore in Remp. compulsus revelaverit delictum Mev. *p. 5. Dec. 219. conf. Carpz. in Process. Tit. 13. art. 1. n. 16.* Accedit huic sententiæ *L. si non convicii 5. C. de injur.* ubi perspicuis verbis probatio imponitur reo, quo demonstrat animum injuriandi sibi defuisse, quod ex verbis: PROBARE POTES abunde colligere licet. Quin imo purgationis juramentum hoc casu, causa cognita deferri posse, tradit *Gothofred. in not. ad d. l. 5. conf. Berlich. d. Concl. 60. n. 10. & seqq. Simon van Leeuwen in Cens. Forens. part. 1. L. 5. cap. 25. n. 4. in fin.*

An injuria possit inferri infami?

Injuria non aufertur famam,

XV. Illud (5.) Et ultimo adhuc dubium esse poterat, qua ratione nocenti, qui vita sua contaminata, turpibusque factis dudum amiserat famam & existimationem, injuria possit dici illata? & quomodo hoc casu existimatio facienda ejus, quod non est? Verum ad hoc resolvendum præsupponimus, uti ex Jure præsupponi debet, quod Actio injuriarum non ideo detur, quia fama injuriati per injuriam revera læsa, aut ejus existimatio est imminuta, ita enim privatorum potestati exponeretur cujusvis viri gravis honor, non sine præsentissimo Reip. periculo contra *L. 3. C. de Injur. & L. un. C. de Famof. lib. sed ne petulantia & perverforum malitia maneat*

DE SENSU LEGIS.

19

neat impunita, qui quantum in ipsis est, contumeliam alteri & contemptum inferre conantur. Ad quod respicientes Advocati, in causis injuriarum libellos concipientes, abstinere solent ab his verbis: daß Er Klägern an seinen Ehren geschmähet; sed potius his utantur: daß er sich unterstanden / so viel an ihm gewesen / Klägern an seinen Ehren zuschmähen / uti ex Dan. Moller ad *Constit. Elect. 42. n. 6. p. 4.* refert Carpzov. *Prax. Crim. qv. 95. n. 92.*

XVI. Hoc præsupposito, extra dubium est, quod ob- *Affirmatur.*
jectio quoque veri, si illegitimè fiat, injuriarum classi sit annu-
meranda. Dependet enim injuria ex affectu facientis *L. 3. §. 1. ff. d. Injur. & l. 34. pr. ff. de O. & A.* qui regulariter distinguit delicta *l. 53. pr. ff. d. Furt.* Quamvis igitur fama intamis non potuit lædi nec imminui dignitas, qua quis vitæ turpitudine pridem erat exutus; quoniam tamen verum Crimen in rixa aut alias illegitimè proferens, quod paucis hæctenus innotuerat, omnibus modis, quantum in se est, contumeliam alteri inferre conatur, omnino injuriarum condemnabitur, poteritque hoc casu pro ratione circumstantiarum æstimatio fieri *§. 7. 7. d. Injur.* quanti sc. interfit injuriati isto loco crimen non esse objectum, & quæ alia sunt, quæ æstimari ex bono & æquo fas est.

MEMBRUM III.
DE
USU LEGIS,

I.

Hæctenus tradita sunt ea, quæ fecere ad explanationem *Transitio.*
Legis nostræ; Verum uti scire Leges non est verba earum tenere, sed vim ac potestatem *L. 17. ff. d. Legib.*
& ante omnia decet non solum circa verborum corticem hætere, sed quid in ipsis rerum obtinet argumentis scrutari, & an eadem in foro aliquando sint profutura, advertere.

C 2

Quotus

Quotus enim quisque, uti Plinius *ad Ariston* *¶ Cum* scribit; tam patiens erit, ut velit discere quod in usu non sit habiturus? Conf. Dn. Joh. Frid. Boeckelmani *ad ff. in præfat. ad Lect.* Ideo an usum, & qualem habeat nostra lex, subjiciendum.

Lex semper loqui præsumitur,

II. In genere verò notandum, quod abrogatio Legis non præsumatur sed probanda sit; Leges enim semper loqui præsumuntur, *L. Sancimus 27. C. d. Testam.* nec tacite antiquantur Cujac. *in Paul. ad. Edict. l. 41 d. O. & A. Aug. Barbosa in Collect. Cod. ad tit. 2. libr. 3. l. 4.* Quamvis itaque ab uno vel alio imperito iudice, cui cerebrum pro Legge est, Legem aliquam scriptam esse neglectam probetur; non tamen ideo putandum est, eam à prudentioribus & rectius edoctis non esse observandam. *§. ult. ibi propter imperitiam f. d. satis dat. Dn. Tabor. de altero tanto p. 2. Art. 3. n. 8.* Siquidem à non usu ad abrogationem argumentari velle, minus rationi Juris convenit *L. 7. C. d. divers. Rescript.* nec quid nonnunquam fiat, sed quid fieri debeat attendendum *l. sed licet 12. ff. d. Offic. præf. conf. Cujac. ad libr. 22. Digest. Juliani ad l. 56. § 1. de furt.*

Nostram l. 18. in usu esse probatur.

III. Hoc ut in specie nunc *Legi nostræ* applicem, illam adhuc in viridi esse observantia, tuto assero. De moribus Germaniæ luculentissimi Testes sunt, Andr. Gail. *lib. 2. Obs. 99. Mynsing. Cent. 4. Obs. 4. Carpz. libr. 2. Resp. 61. Mev. p. 3. Dec. 357.* & alii plures, qui infra hinc inde allegabuntur. De Sabaudia praxi testatur Codex Fabrian. *L. 9. Tit. 20. def. 5. de Stylo-Mechlinensi Paul. Christin., ad Consuet. Mechlin. Tit. 2. Art. 4. n. 10.* ubi in *Addit. ad. d. n. 10.* refert Bernhard. Automn. *in Confer. Jur. Gail. cum Roman. docentem ad nostram. l. 18.* eam in Gallia esse abrogatam. Verum subjecta ibi ratio monstrat, non aliter hanc abrogationem intelligendam, quam quatenus cum animo injuriandi sit infamatio. Nam, dicitur vita & honor hominum ludibrio maledicentium exponi non debet, nec eorum vitia impropere sed puniri convenit. Quatenus igitur hic animus excluditur, nullum dubium est, quin uti apud nos, sic quoque in Gallia hæc Lex sit recepta, Idem servatur moribus Hollandiæ, quos sub his verbis:

Abvact's

Alwaer't oock soo dat sulx waeragtig waer, ^{uyt-genomen} wanneer soodanig te kennen geven gefchie't aen de Overheyt tot straffe der misdacts, refert Hugo Grot. in *Introducl. ad Jurisprud. Belg. libr. 3. Part. 36. n. 3. & 4.* Quæ verba sicut ex sequentibus constabit, exacte referunt requisita ad justam infamationem necessaria. Reliqua Hollandiæ vicina loca eodem mores tenent, uti liquet ex Dn. Joh. à Sande *Decis. Frisic. l. 1. tit. 8. def. 7.* Add. Groeneweg. *d. LL. abrog. ad nostr. L. 18. & l. un. C. d. famos lib.*

IV. Ut verò hi mores justi sint, & Legis nostræ dispositio- ^{Requisita} ficiali fiat locus, quatuor potissimum sunt necessaria: De- ^{infama-} lictum enim (1.) Verum sit, quod objicitur, paucisque no- ^{tionis ju-} tum. (2.) Notitia ejus ex usu sit Reip. (3.) Revelatio juste ^{sta.} fiat, modoque Legibus probato, & denique. (4.) Animus absit injuriandi. Conf. Dn. Mev. *d. p. 3. Dec. 357.* Hermann. *Vultej. in Comment. ad Instit. §. 1. d. Injur. n. 3.*

V. Quod ad Primum attinet, satis probatur ex Lege ^{Nocentem} nostra, quæ de nocentis infamatione loquitur. Præter hanc ^{infaman-} idem innuere videtur *l. si non convicii §. C. d. Injur.* Ubi fides ^{dum pro-} veri dicitur excusare à calumnia: Fides enim veri & inno- ^{batur.} centiæ maximam habet securitatem. Roland. à Valle *Vol. 1. Conf. 54.* Hinc utut privati interdum indignis modis excipere soleant veritatem, juxta vulgatum illud dictærium. *Wer die Wahrheit geiget/ dem schlägt man die Fiedel umb die Ohren.* Besold. *Thesaur. Pract. voce Wahrheit;* hoc tamen ex innato fere omnibus vicio orginem trahit, quo nemo vitia sua detegi fert. patienter *L. Meminimus 2. princ. C. quand. & quib. quart. part.* Interim sicut ille, qui veritatem ita compensat, hoc non fert impunè; ita is, qui legitime eam dixit, non debet condemnari.

VI. Quamvis verò cum aliquibus ponamus, ^{fidem in Explica-} *d. L. 5.* non significare veritatem convicii, sed veram narra- ^{tur l. 5. c.} tionem, quam in suis precibus erat complexus, ad quem re- ^{de Injur.} scripsit imperator. Joh. Hanedoel. *in Exerc. 27. ad Instit. qu. 24. in fin.* Quia tamen præter hoc ibidem distinguitur, an absque convicii consilio, an verò animo injuriandi crimen

homicidii sit objectum, veritas Criminis omnino est supponenda: à falsi erim delicti inculpatione, vix unquam animus injurandi aberit. Dn. Struv. in *Synt. Jur. Civ. Exerc. 48. tb. 55. pr.* Ideo nec à pœna Legis liberabit aut Actione injuriarum arg. l. 1. §. 1. ff. ad *Sc. Turpill. Diff.* Harprecht, ad §. 1. *Inst. d. Injur. n. 102.*

Certum
Crimen
objicien-
dum.

VII. Ex hoc nunc sequitur, quod ille qui ita convicium dixit, ut certum crimen non exprimeret, injuriarum non teneatur: utpote si dixisset: Talis es, qualem Te homines dicunt, aut Tuum Te prodit ingenium &c. Berlich, p. 5. *Concl. 59. n. 71.* Talia enim verba ob ambiguitatem suam non continent infamationem, nec aliquem nocentem esse alicujus delicti evincunt. Conf. *L. Prator edixit 7. pr. ff. d. Injur.*

Crimen
quod ob-
jicitur non
sit subla-
tum.

VIII. Ulterius hinc fluit, quod uti ob delictum quis nocens dicitur, ita si illud sublatum, innocens. Quicumque igitur alicui objicit delictum, quod certo modo erat expiatum, injuriarum tenebitur. Non poterit enim talis objectio fieri, sine manifesto animo injuriandi: Scilicet si quis sciverit delictum esse sublatum aut remissum. Quodsi enim nesciverit, & Reip. causa in judicio innocentem infamaverit, poenam non meretur, non solum quia ignorantia dolum excludit. l. 3. §. 3. ff. d. *Incend. ruin. naufr.* Sed etiam excusatur quoties versatur in re licita, uti hoc casu l. 2. *C. d. in jus voc.* Conf. *Membr. 1. tb. 8.*

Qui pœ-
nam susti-
nuit non
infaman-
dus.

IX. Hinc itaque, qui scienter objicit crimen, illi, qui pro admisso delicto poenam Legibus statutam sustinuit, ideo tenetur, quia innocentem infamavit: cum pœna criminis, quam facinorosus perpessus est, omnem reatum tollat, & pro absoluto habendus sit, qui poenam perfolvit l. 7. *in fin. ff. d. Jur. Patron.* Wesenbec. in *Paratitl. ff. tit. de pœn. n. 9.* Uti enim solutione ejus, quod debetur, tollitur obligatio Civilis l. *Stichum 95. §. 4. ff. d. solut. & princ. Inst. Quib. mod. toll. oblig.* ita quoque obligatio ex delicto descendens præstatione pœnæ perimitur. Harprecht ad d. §. 1. *7. d. injur. n. 60. & 61.* Inde dicere solemus er hat sein Recht ausgestanden. Par ratio est in eo, qui alicui crimen, quod per-
tortu-

torturam est purgatum, objicit, nam & hic injuriarum Actione poterit pulsari. Ludov. Gilhauf. in *Comment. d. Injur. & famof. libell. §. 5. n. 133.* Taliter enim tortus dimittendus erat in pace, juxta Innocentium III. in *cap. ult. d. Purg. Canon.* nec ulterius inquietandus.

X. Modo tamen nova non extiterint indicia, ob quæ facta infamatio: Ob hæc enim uti tortura potest repeti *L. Repeti 16. princ. ff. d. Question.* ita illa manifestari publice interest, quò veritas eruatur, conf. Joh. Zanger. in *Tract. d. Question. & Tortur. cap. 5. n. 11.* Deinde modo delictum, ob quod poena dictata, per se non fuerit famosum. Sic enim cum Reum perpetua sequatur infamia *L. 6. C. ex quib. caus. infam.* posset quoque de ea excipi in judicio, aut si ignota proparari. Expedit enim ne infames ad Testimonium perhibendum, aut dignitates capeffendas admittantur *l. 1. C. d. Infam.*

XI. Præter hæc restitutione Principis interdum abolerentur Crimina, quod quoties factum, non poterit sine poena injuriis statuta delictum ita extinctum objici. Anton. Perez. in *Prælect. ad Cod. tit. d. Injur. n. 6.* modo specialiter quis restitutus, aut pristina dignitati, uti sub his verbis fieri solet: *Wir setzen euch in den vorigen Stand und Würden l. Imperialis 23. §. 4. C. de nupt.* Sic enim omnis infamia & macula, ex Crimine descendens abolita censetur *l. 1. C. d. Sentent. pass. & l. 13. §. fin. C. eod.* & tantum reddit absolutio, quantum abstulit condemnatio. Andr. Gail. *l. 2. d. Pace Publ. cap. 19. n. 1. & 2. conf. B. Brunnem. Cent. 3. Dec. 74.* Quapropter non absque injuria tale crimen illi, qui nunc innocens est, exprobraretur.

XII. Ob hanc ergo causam, qui ob crimen aliquod banno affectus, sed postea illo absolutus, & à Principe restitutus est, non potest amplius ut bannitas inculpari, uti tenet Bald. *exemplo ad d. L. Imperialis §. fin. C. d. Nupt.* Postquam enim lites se mel sunt sopitæ, non oportet eas iterum revocare, aut quilibet ratione resuscitare *L. 16. C. d. Transact.*

XIII. Idem est in Notario, qui de falso condemnatus, à Principe verò restitutus, pristinam dignitatem recepisse dicendus, arg. *L. 57. in fin. ff. d. Re Judic.* hinc instrumenta conficere.

MEMBRUM III.

24

cere potest. Bald, *lib. Conf. 350. & libr. 4. Conf. 172.* nam plenissime hoc beneficium Principis explicandum. *L. Beneficium 3. ff. d. Constit. Princip.* nisi de ejus contraria voluntate aliunde appareat *arg. l. 35. pr. C. d. Inoff. Testam. conf. Zoesl. ad ff. tit. d. Constit. Princip. n. 21.* nec hic igitur ob crimen perpetratum, postquam ipsi gratia facta infamari absque dolo potest.

Exemplo
Spurii legi-
timati.

XIV. De spurii per rescriptum Principis legitimatis, idem asserendum. Enim verò si & hi forte scienter ab aliquo illegitimis fuerint annumerati, Actionem injuriarum habent. Ob maculam enim sublatam sunt innocentes. *L. fin. ff. de Natal. Restit. Gabriel Palæott d. Spuriis cap. 55. n. 6.* Ideo non erant infamandi. Philipp, Decius *Tom. 1. Conf. 102.* Quinimo præter hanc actionem ille, qui contra privilegium legitimisationis spurium quemquam appellavit, tenebitur poena legitimisationis instrumento inserta Harprecht *ad d. §. 1. Inst. d. In jur. n. 55*

Quid de
relegatis
qui cum
Principe
urbem
ingressi,
habendum?

XV. plura Exempla in re manifesta cumulare super-sedeo, hoc duntaxat quaeritur: Utrum relegati, qui carpento, quo Princeps vehitur, inhaerent, & simul in urbem trahuntur, injuriarum convenire possint illos, qui delictum ob quod relegati erant objiunt? Et quamvis infamia notatis urbem ingredi non liceat, *L. 8. §. 9. ff. d. Excusat.* hinc si de facto ingressi fuerint, ideo famam non recuperent; Quia tamen moribus invaluat, ut relegati, dicto modo jus redeundi recipiant, consequenter quoque fama ipsis erit restituta *d. l. 8. §. 9.* Et hoc ex tacita Principis voluntate, quæ ex ejus permissione colligitur, dum Princeps tale quid scire præsumitur *c. illud. 5. X. d. Cler. Excommun.* Confer Freher *d. Fama libr. 3. c. 26. n. 9.* Unde nullum dubium est, quin quoque ipsis, si prioris delicti ergo inculpentur, injuria fiat, & objicentes injuriarum teneantur.

De veritate
Criminis
constat ex
probatione.

XVI. Quapropter ante omnia, ut verum sit, quod obicitur conyicium, nec aliqua ratione sublatum, requiritur. Petr. Theodor. in *Colleg. Crim. diss. n. 16. lit. G.* constabit autem de ejus veritate, si crimen objectum & intentatum probetur

betur *L. 4. C. de Edend.* Titulus enim Criminis neminem facit
 Reum *L. fin. C. d. Accusat.* Qui igitur contra Testes adversus *An qui*
 se productos excipit & opponit, quod sint Perjuri, infames, *testi ali-*
adulteri, aliisque criminibus obnoxii, ac proinde ad Testi- *quid inju-*
 monium perhibendum inepti, ille veritatem horum edocere *riofis oppo-*
 debet, ni injuriarum velit conveniri. Quamvis enim contra *nit, hoc*
 Testes excipere jure sit permissum *C. 1. X. de Except.* Carpz. *p. debeat pro-*
4. C. 42. def. 7. nemini verò injuriam faciat, qui jure suo utitur *bare?*
L. Injuriarum 13. §. 1. ff. d. Injur. & L. 55. ff. de R. 7. Hoc tamen
 non aliter verum, quam si exceptio possit probari; alioquin
 Excipiens non tam jure suo utitur, quam Exceptione ista, quæ
 ob deficientem probationem nullius momenti est, abutitur,
 illaque calumniatur *L. 1. C. de advoc. divers. judic. can. 3. caus. 11.*
qv. 3. ideoque actione injuriarum conveniri potest *L. si tibi ser-*
vitutis 31. C. d. liberal. caus. conf. Gail. libr. 2. Obs. 101. n. 6. & 7.
 Bernhard. Wurmler, *lib. 1. Observ. Præd. tit. 47. obs. 17. in fin.*
 præsumptis cum duplex præsumptio, quarum una ex verbis in-
 juriosis, altera ex defectu probationis oritur, facile unicam
 illam, quod videlicet se defendendi causa fuerit exceptio op-
 posita, elidat. Nam ipsa defensio, ut justa sit, justo quoque
 fiat modo, necessum est. Conf. Joh. Harprecht *ad §. 1. 7. d.*
Injur. n. 107 & seqq. ubi refutat dissentientem Fachinæum *L. 9.*
Contr. Jur. cap. 13.

XVII. His insuper accedit, quod cum Reus excipien- *An non*
 do fiat Actor, perinde suam Exceptionem, uti Actor suam in- *excuserur*
 tentionem debeat probare *L. 12. & L. 19. ff. d. Probat. Add. ab injuria,*
 Farinac. *lib. 3. Prax. Crimin. Qv. 105. n. 133.* Nec juvare eum *quia in ju-*
 poterit, quod in judicio opposuerit, & sic citra animam *dicio oppo-*
 injuriandi *L. Item apud Labeonem 15. §. 29. ff. d. Injur. qui ex suis?*
 eo patescit, quod objectum non probatur, vel nihil ad præ-
 sentem litem facit. *L. Quisquis 6. §. 1. C. de Postul.* Quin gravius
 puniendi injuria in judicio facta, quam extra judicium, cum
 pars hic non solum offendatur, verum & judex, qui ita men-
 daciis decipitur *Surd. Dec. 89. n. 5. conf. Salycet in L. si non con-*
viciis §. column. fin. in f. C. de Injur. Socin. Conf. 118. n. 5. Mini-

me igitur libidini conviciandi concedendum, ut plus liceat injuriantibus in judicio, quam extra judicium, nec indulgendum, ut homines invitentur ad delinquendum, contra *L. 27 §. 3. ff. d. Publ. & L. 22. ff. de Reg. Jur.* uti fieret, si convicia proferre nec eadem probare, satis esset.

*An protesta-
tato hoc
casu ali-
quid ope-
recur?*

XVIII. Cavendum ergo sedulo, ne præter rem & affectato juris colore citra probationem aut conjecturam aliquid objiatur. *Zoes. ad ff. tit. d. injur. n. 6.* neve quis ultra, quam licitum poscit utilitas, in licentiam conviciandi & maledicendi prorumpat *d. l. 6. C. de postul.* Alioquin ne quidem protestatio, quæ alias, si crimen exacte forsitan probari non posset, utiliter ab excipiente de non injuriando fieri potest & solet, uti testatur *Wurmser d. Obs. 17. Oldrad. Conf. 53. B. Brunnem. ad Paratit. Wesemb. tit. de Injur. Qv. 26.* quicquam operabitur, cum factò sit contraria *c. 54. in fin. X. de Appell.* Crimini scilicet intentato, sed non probato, unde animus injuriandi colligitur.

*An veritas
Criminis
probetur,
si quis illud
ab alio au-
divit?*

XIX. Numne verò ad veritatem Criminis probandam sufficiat, quod quis illud ab infamato commissum audiverit, non incommodè hic quæritur? Et cum ex eo solo nemo fiat nocens, uti dictum *Membr. 1. th. 7. in fin.* negative hoc decidendum. Hinc nec dubium quin injuriarum teneatur, qui injurias ab alio auditas postea propalat, juxta vulgatum illud: *Weseman haben hilfft nicht* *Carpz. in Prax. Crimin. Qv. 96. n. 70.* Dolo enim non vacat, dum non minus famam alterius lædit, ac Author ipse, qui eas primum excogitavit, arg. *L. un. C. d. Fam. lib. Befold. Thesaur. Pract. voc. Schmähsachen. Mart. Digest. Noviss. Tom. 2. de Injur. cap. 52. Carpz. p. 4. C. 42. def. 5. Coler. Part. 1. Dec. 161. n. 41.*

Imitatur.

XX. Nisi tamen præter auditum alia suppetant commissi delicti indicia. Tunc enim locum habet, quod vulgo dicunt *Dd. Famam & per consequens auditum excusare à dolo.* *Bartol. in L. cum quidam 30. §. Quod dicitur 3. ff. de acquir. vel. amit. hered.* *Harprecht. ad §. 1. Instit. d. Injur. n. 134.* Vel nisi ex circumstantiis constet, tale quid referentem caruisse animo

ánimo injuriandi: Nam sic, utut alter nocens dici nequeat, quia tamen formale requisitum injuriæ deficit, actio consequenter cessabit. Juxta quod ab Ampliff. hac Facult. Jurid. Anno 1670. d. 22. Martii responsum tradit Dn. Stryk. in *Tract. d. Jur. Sens. Diff. 3. C. 3. n. 65.*

XXI. Et hoc fuit primum justæ infamationis requisi- *Infamatio*
tum: Alterum est, quod crimen de quo aliquis infamatur, tale *Reip. utilis*
debeat esse, quod scire *Reip.* interest, uti manifesto indicat *fit.*
Legis nostræ ratio, de qua *Membr. 2.* Sic qui latronem aliquem, furem, homicidam, adulterum, sacrilegum, leprosum appellavit, cæteris paribus, ideo non tenetur. Bartol. *ad l. 18. ff. de Injur.* Arnold. Vinn. in *Comment. ad Instit. §. 1. d. Injur. n. 3.* Publice enim expedit talia nota esse. Econtra, qui gibbosum aliquem, claudum, monoculum, surdum nominavit, aut aliud vitium naturale objecit, vel etiam delictum exprobravit, cujus poenam alter sustinuit, injuriarum conveniri potest, quia talia innotescere *Reip.* non expedit, & defectus nostros ita detegi inhumanum est & injuriosum *L. 2. princ. in fin. C. Quand. Et quib. quart. part. Petr. Nicol. Mozz. de contract. tit. de Donat. Art. Quomodo annulletur num. 24. Hilliger. in Donell. Enucl. L. 15. c. 14. lit. H.*

XXII. Hoc itaque casu, licet diffamator se offerat ad *Si innuita*
probationem vitiorum, quæ in alterum evomuit, non tamen *an proban-*
excusationem meretur. Unde apparet, advocatos illos, qui *da à Convi-*
in ejusmodi casibus desiderant crimen obiectum probari, *ciatore?*
entibus suis minus recte consulere, neque Judices probè agere, qui ad probandum illud admittunt, quod probatum non relevat, contra *L. Ad Probationem 22. C. d. probat. in Comment. ad Inst. §. 1. de Injur. n. 54.* Audiendus itaque non est, qui si asinum quempiam, vulpem, vel leporem appellasset, postea se similes hominis mores probare velle prætendat. *Mev. p. 3. Dec. 357. n. 9. & conf. posthum. 14. n. 23 Et 24.* Ubi incidenter monemus, superioribus seculis longe gravio *Quid si le-*
rem fuisse injuriam, si quis aliquem *leporem* dixisset, quam si *porem ap-*
vocasset *vulpeculam*, adeo ut duplo amplius punitus fuerit qui *pellaverit?*
leporinos mores alicui objecisset, sicuti constat ex disposi-

tione Legis Salicæ tit. 32. l. 3. & 4. quam refert Lindenbrog Cod. Leg. antiqu. fol. 328.

Infamatio debet legitime fieri. XXIII. Præter hæc requiritur Tertiò ad justam infamationem, ut crimen legitime objiciatur. Ulti enim si non interfit Reip., veritas nullam præbet objicienti excusationem; ita si interfit tum demum excusationem habet, si legitimo modo manifestetur, id est, si in illo loco dicatur, ubi objectio ejus erat necessaria, vel si ad Magistratum deferatur à personis accusare non prohibitis, aut si omnia ita agantur ne quis contra jus agendo ullam de se præbeat injuriandi significationem, quo modo legitime dicitur Crimen objectum. Tali enim modo revelanda delicta, ut infamans non criminetur, sed jus cogitet, & justum observet modum Mev. p. 3. Dec. 357. & Conf. Posthum. 93. n. 146. Alioquin effrenis foret libido grassandi in alterius famam, quæ tamen merito intra limites est coercenda Carpz. in Prax. Crim. Qu. 107. n. 16. & seqq. Conf. Membr. 2. th. 11. in fin.

Qui contra Leges accusant tenentur. XXIV. Quibuscumque igitur personis ob certum aliud quod vinculum prohibita est accusatio, illæ si nihilominus infamaverint, illud impone non ferent. In dolo enim sunt dum id faciunt, quod facere non debebant L. 1. C. ad L. Corn. d. Sicar. Mascard. d. probat. concl. 532. n. 50. Quamvis itaque Reip. interfit, delicta revelari, L. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil. hoc tamen à personis debet fieri legitimis, non quæ acutissimo obstrictæ sunt vinculo. Hoc enim tunc observasse sanctius habuerunt Legum Latores, quam Reipubl. utilitatem, præprimis cum ex illius observatione, hæc non minimum promoveatur.

Quod Exemplis probatur. XXV. Ita si filius Patrem criminis cujusdam Reum postulaverit, injuriam ipsi infert, hinc justa hæc fuit causa reputata exheredationis Nov. 115. c. 4. Idem viceversa est, si pater accusaverit filium d. Nov. 115. c. 4. De fratre ideam reperitur Nov. 22. c. 47. Conf. ibi. Gothofred. in not. simili modo Vasallus Dominum de vero crimine accusans, feloniam committit. Dn. Stryk. in Exam. Jur. Feud. cap. 22. qu. 10. Donatarius quoque si sponte adierit Judicem, & donantem de re certa infam-

infamaverit v. g. quod sit leprosus aut lue Gallica laboret, ideo donatione poterit privari Covarruv. *Tom. 2. Variar. resolut. L. 1. c. 11. n. 8.* Licet enim bonum sit & expediat scire leprosos, quo à consortio aliorum repellantur *can. 11. caus. 33. qu. 2. & c. 1. X. d. Conjug. leprof.* Donatarius tamen ob nexum, quo tenebatur donanti, non nisi amissa donatione talia proferet.

Limitatur.

XXVI. Quæ omnia procedunt, nisi delictum tale sit, quod immediate tendat ad Everfionem Reip. quale est Crimen læsæ Majestatis seu Perduellionis. Ad hoc enim revelandum quilibet tenetur, cum Patriæ major quam alius alicujus vinculi habenda ratio, *arg. L. Minime 35. ff. d. Relig. & Summ. fun. Decian. Pract. Crim. lib. 7. c. 34. n. 25.* Hinc tam idonei quam inidonei hic admittuntur *L. 20. C. de his qui accus. Carpz. Prax. Crim. Op. 41. n. 3.* & non revelantes pœnis afficiuntur *L. 5. §. pen. C. ad L. Jul. Majest.*

XXVII. Et ex hoc tertio justæ infamationis requisito *Infamatio* fuit *quartum*, quod sc. debeat abesse animus injuriandi. Pro-*fiat absque* batur hoc diserte ex *L. Si non convicii 5. C. d. Injur.* ubi incon-*animo in-* sulto calore crimen homicidii objiciens, post annum, ob inju-*jurandi.* riæ admissum conveniri nequit: Hinc enim è contratio con-*cluditur*, quod conviciator ante lapsum anni, non attento, quod homicidium tale Crimen sit, quod revelari publice interest, potuerit conveniri, quia prava intentione detexerat. Parum adversatur, quod regerunt inter dissentientes Harp-*reht ad §. 1. Instit. de Injur. n. 102.* Paul Badius *ad nostr. Leg. n. 4.* non constare ex *d. L. 5. specie*, utrum homicidium, quod objiciebatur, revera fuerit perpetratum, adeoque an alter nocens fuerit, an vero innocens, hoc enim antea resutatam. Facit ad id ulterius probandum *L. 3. C. de Offic. Recl. Provinc. & omnium optime can. cum minister. 14. & can. 45. caus. 23. qu. 5.* Unde hæc colligitur Regula. Quod quotiescunque affectus malus ad rem licitam accedit, toties eandem ratione agentis reddat illicitam *Mynsing. Cent. 4. Obs. 4. Covarruv. Tom. 2. Variar. Resolut. lib. 1. cap. 11. c. 6. Gail. lib. 2. Obs.*

99, n. 6. Valent. Guil. Forster in Part. 1. Diff. ult. ad Inst. qv. 13. Joh. Coppen. in Usuprat. Instit. lib. 2. Obs. 79. n. 9. in fin. Quæ regula, cum faciat ad peccatum evitandum, quod fatentibus adversariis, committit, qui privatæ vindictæ studio ardens, id unicè propositum habet, ut adversarium vita, bonis, fortunisque omnibus evertat, sunt verba Anton. Mâtthæi de Crimin. L. 48. ff. Tit. 13, c. 1. num. 12. merito hoc passu calculum accepit, præprimis, cum ejusmodi delator, odium quoque publicum incurrat. L. 20. ibi vocem funestam C. de his qui accus. non poss.

Animus ex
circumstan-
tiis colligi-
tur.

XXVIII. Colligitur autem pravus ille calumniandi animus ex Circumstantiis, quæ discreti judicis arbitrio relinquuntur L. 15. §. 25. ff. d. Injur. Mev. p. 5. D. 219. Ita si quis aliquem in rixa Usurarium, aut foëminam meretricem nominaverit, utut, quod objectum, verum sit, non tamen ab Actione injuriarum excusabitur Aym. Cravett. Conf. 145. Oldrad. Conf. 53. Ex hoc enim quod convicium non justo loco dictum, vel in negotio quod illud nihil omnino concernebat, & ad quod objectio ista nihil momenti conferebat, libido & voluntas injuriandi præsumitur, quæ non attenda veritate ad Reip. utilitate, castiganda, ut alii etiam poenæ exemplo deterriti, noverint, non satis esse, quid fieri recte, nisi idem etiam fiat recte & legitime. Herm. Vultej. in Comment. ad Inst. §. 1. d. Injur.

Quid si le-
gitimato
objiciantur,
quod fuerit
Spurius?

n. 3. in fin. Idem est, si quis Legitimato dixerit. Tu fuisti spurcius. Hoc enim quamvis citra injuriam fieri posse asserat, Andr. de Ifern. arg. L. nostræ, contrarium tamen verius, quia postquam quis legitimatus est, omnis macula est sublata, ut adeo nunc innocens infamaretur, uti antea dictum. Insuper quoque non amplius interest Reip. tale quid scire, hinc Actioni injuriarum Locus.

Infamans,
qui ratio-
nis usu de-
ficiat
non conve-

XXIX. Sequitur hinc, quod ille qui rationis usu penitus destituuntur, si præter propter nocentem infamaverint, non teneantur. Sic extreme ebrius ab injuria, ob animi exitium est absolvendus arg. c. à crapula 14. X. de vit. & honest. Cleric. quia non tam ex proposito, quam impetu deliquit L.

Per-

Perficiendum 11. §. 2. ff. d. *Injur.* Idem in summe irato qui frivolo proximo L. 48. ff. d. *Reg. Jur.* Modo non cessante ebrietate vel ira ulterius frivole injuriando perrexerint, cum omnia delicta ex impetu commissa, dijudicanda sint ex sequente perleverantia d. L. 48. Dico *frivole*: Nam si cessante ebrietate adierint judicem, & legitime denunciaverint delictum, quod antea objecerant, non poterunt ob prius convicium, citra dolum dictum injuriarum conveniri; licet extra ordinem tales ebriosi puniri possint vid. *Wehner Observ. Pract. voce zu trincken.* ubi ex *Simlero* refert, quod in Helvetiæ partibus zu *Bri Schweiz* &c. non modo puniatur carcere sed & vinum bibere per annum prohibeatur, neque licentiam rebibendi vinum nanciscatur, nisi ea ab omni Helvetiorum communi-
ne illi concedatur.

XXX. An idem in Rustico, qui forsitan preces offerens Principi, adversarium simul perstringit, & vera ad litem presentem tamen nihil facientia, de eo proferat, ut quoque in eo animus injuriandi excludatur, Judici dijudicandum relinquo. Videtur quidem Rusticus talia ideo protulisse, quo Principem eo facilius, ad concedendum, quod petit, moveat, cui accedit, quod alias etiam à dolo præsumto rusticus excusetur *Marta in Digest. Noviss. Tom. 2. Tit. d. Injur. c. 34.* quoniam vero alii rusticorum versutiores sunt aliis, nihil certi hic definitio, an injuriarum condemnandi, sed in Judicis arbitrio acquiesco.

XXXI. Ulterius hinc sequitur, quod quotiescunque aliquis ex officii necessitate nocentem detulit, injuriarum non teneatur per L. 2. *ibi, inter voluntariam accusationem & officii tem desere necessitatem C. de Calumniat.* ne alioquin officium suum sibi sit damnosum contra L. 7. ff. *Testam. quom. aper. L. 26. C. d. Ad- min. Tut.* Sic enim denunciatores publicæ Germ. *Rügeri* cu- jus vocabuli originem vid. ap. *Magnif. Dn. Rhetium in Diss. in Denun- Juris Publ. de Statuis Roland. c. 1. n. 5. in fin.* ad quos apud nos quadantenus referendi *Fiscales*, excusantur. Idem ob eandem rationem de Teste dicendum, qui ab accusatore criminis pro-
bandi

bandi causa, in Testimonium fuit productus. Hic enim si iudice interrogante, Crimen à Reo commissum dicat, ideo non tenetur *arg. L. 15. §. si quis astrologus 13. ff. de Injur.* quia non solum ex vinculo juramenti adstrictus est, quæ sensibus percepit asseverare, sed quoque ad Testimonium perhibendum potest à iudice compelli *L. in vii 8. ff. de Testib. L. 16. princ. & L. 19. C. eod.* Cessat itaque ob officii necessitatem animus injuriandi, formale actionis injuriarum requisitum *L. 3. §. 1. & L. 4. ff. d. Injur. Berlich. p. 5. Concl. 59. n. 70. Cravett. Conf. 13. Surdus Dec. 89. n. 26.*

Limitatur.

XXXII. Sed hoc tamen quoad Testem limitatur, si se ipsum obtulerit, & satis aliunde constet, se vexandi ergo crimen de aliquo revelasse. Sic enim quæ erat pro ipso præsumptio, facile contraria probatione & spontanea oblatione eliditur. Joh. Harprecht *ad d. §. 1. f. d. Injur. n. 125.* Multo magis igitur Vasallus, si Testimonium in crimine etiam vero dixerit contra dominum, tenebitur *2. Feud. 33. §. 1. Vers. similiter poterat enim exemplo liberti se excusare L. 12. C. d. Testib. Bald. in L. Parentes 6. n. 2. C. de Testib. Menoch. Conf. 175. n. 20.* Ideoque ob injuriam factam poterit condemnari & Feudo privari. Conf. D. Stryk. *in Exam. Jur. Feud. cap. 23. qv. 9.* Nisi se quidem à Testimonio excusaverit, sed nihilominus à superiori ad Testimonium ferendum fuerit compulsus, hoc enim casu sine dubio foret excusandus *arg. L. 167. §. 1. ff. d. R. J. Zaf. F. p. 10. num. 49. vers. sexto Rosenth. de Feud. cap. 10. d. feud. amiss. concl. 34. Harprecht d. l. num. 126. & seqq.*

Qui defendendi ergo infamat non tenetur

XXXIII. Eadem obtinent, quoties quis sui, sui que juris defendendi causa aliquem infamat. Nam & hæc Juris executio non habet injuriam *L. 13. §. 1. ff. d. Injur.* Ita si quis ad reprobandos Testes verum crimen objiciat & probet, jure, neque injuriæ causa hoc fecisse videtur *Carpz. p. 4. Constit. 42. def. 7. Simon von Leewen in Cens. For. p. 1. libr. 5. cap. 25. n. 3.* Idem est si quis contra judicem ut suspectum excipiat. *Carpz. d. Constit. 42. def. 8. & quamvis his casibus tutius Dd. velint*

velint protestationem addi, quod non animo injuriandi dicatur, uti post Oldrad. *Conf. 53.* notat Wesembec. in *Paratit. ff. teneatur. tit. de Injur. n. 9.* Illud tamen adeo necessarium non erit juxta quod aliquoties judicatum refert Paul. Christin. ad *Consuet. Mechlin. Tit. 2. Art. 4. n. 20.* ibique addit.

XXXIV. Decidi hinc potest, quid dicendum de illo, qui ab alio verbis injuriosis provocatus, verum Crimen retorquendo expressit. Etenim & hunc ab actione injuriarum absolvendum arbitramur. Tendit enim hoc ad moribus receptam defensionem famæ, quæ eatenus cum vita pari amplitude arg. *l. 8. §. 2. ff. quod met. causa n. vindict. l. 103. d. P. 8.* Et quidni perinde uti vim vi repelleri licet *L. ut vim 3. ff. d. l. 1. §. 1.* Ita etiam injuriam verbis injuriosis repellere in continenti liceret? *Gail. libr. 2. Obs. 100. n. 4.* præmissis cum crudelis sit, qui famam negligit. *can. non sunt audiendi 56. caus. 11. qv. 3. §. C. 10. caus. 12. qv. 1. & paria delicta mutua compensatione tollantur L. Viro 39. ff. solut. matrim. Conf. Christin. d. Art. 4. n. 13.*

XXXV. Modo tamen modus retorsionis non excedatur. Unde si provocatus, ad objecta non solum mendacium reponat, sed insuper alia vitia & delicta vera, v. g. fur-tum, latrocinium &c. referat, injuriarum tenetur. Nam uti paria delicta tantum compensantur, ita & pares injuriarum. Hic verò objectione mendacii injuria erat retorta; ob diversissimum igitur delictum, præterea exprobratum, licet verum sit, tenetur provocatus, cum denuo injuriandi animus inde colligatur *c. veniens ibi: alternatim convicia inferendo X. de Jurjur.* Dixi: Diversissimum. Aliud enim vult in formula illa: *Quid si Du leugst wie ein Schelm.* Struv. in *Tract. de Vindict. Privat. quis dixerit c. 10. Aphor. 10. n. 4.* quia vocabulum Schelm generale est, & mentiris ut recte quoque de conviciatore dicitur. vid. *Besold. Thesaur. nequam? Pract. voc. Biedermann & Schelm.* Sicut etiam priori casu mitius puniendum esse provocatum tradit *Gail. d. Obs. 100. num. 9.* quod justum animi dolorem compescere & temperare sit difficillimum *L. si adulterium 38. §. 8. ff. ad L. Jul. de*

Adulter. Conf. L. 14. §. Si libertus 6. ff. de bon. libert. | Mynsing. Cent. 5. Obs. 17. qui videtur dissentire.

Animo corrigendi verum obijciens non tenetur.

XXXVI. Ultimo ex dictis inferitur, quod ille, qui animo corrigendi verum Crimen objecit, injuriarum non obijgetur *L. sed etsi 5. §. ult. ff. ad L. Aquil. L. 15. §. 38. in fin. ff. d. Injur. & L. 13. §. 4. ff. Locati.* Nullus enim hic adest dolus, absque quo injuriam non committi multoties dixi. Sic Judex ob id quod venerandæ Reip. causa, *L. 33. ff. d. Injur.* vel admodum ergo facit, ut quis ad melioris vitæ frugem se reformet, non tenetur *L. Interlocutio 19. C. ex quib. caus. infam. L. 13. §. 6. ff. d. Injur.* cum hoc pudorem potius & verecundiam oneret, quam ullam existimationis maculam aspergat. *L. 17. C. ex quib. caus. infam. irrog. & L. 20. ff. eod. Idem in propinquis ac consanguineis obtinet L. 16. §. 2. ff. d. pwn. & tot. tit. C. d. Emend. Propinquor.* Sic quoque Concionator, licet alicujus mores perversos perstringat, excusatur *arg. d. L. 13. §. 4. ff. locat.* quia ratione officii adstringitur, gregis sibi commissi, cujus plus, quam pater naturalis est, curam habere, uti pluribus deducit Harprecht. *ad §. 11. J. d. Injur. n. 44.*

Limitatur,

XXXVII. Præsumitur verò hic animus corrigendi ex circumstantiis. Hinc qui ipse talis est, qualem alterum diffamavit, in eo non censetur fuisse animo emendandi, uti si v. g. qui ipse Usurarius erat, alium de usuraria pravitate infamasset. *Petr. Nicol. Mezz. d. Contract. tit. d. Donat. cap. quomodo annullatur. n. 24. in fin.* Qui enim eadem facit, quæ corrigi, Erroris Magister dicitur, non corrector. *can. 41. caus. 2. qv. 7.* Ita si Judex extra locum judici alicui verum crimen obijciat, vel alias fiducia magistratus, ideo potest conveniri *L. Nec Magistratibus 32. ff. d. Injur.* Nam hoc bonis moribus maxime adversatur, *L. 33. ff. eod.* Sic Sacerdos, si vel extra officium, quod gerit, vel, quod frequens vitium est, pro concione privato affectu, neglectis admonitionis gradibus, in aliquem invehat, & Authorem alicujus delicti, paucis, vix sibi notum nominet, aut vivis coloribus ita depingat, ut omnes, quis intelligatur, intelligant, procul dubio ideo tenetur *d. L. 32.* In dolo enim est, dum contra

In Judice

& Sacerdote,

mani.

manifestissimam S. Scripturæ literam, quam vid. *Matth. 18. v. 15.* agit, & Leges Imperii publicas, quæ à verbis, quæ non emendant, sed turbant, severissime abstinere jubent vid. *Rec. Imp. de anno 1530. §. Wir haben uns. i. ibi sollen sich alles Stumpfirens / schmähen und lästerns enthalten & de anno 1542. §. damit aber unter 41. ii. Art. V. S. utriusque 49. Instrum. Pac. Osnab. ibique Magnif. D. Rhetii notat. negligit, into constitutiones provinciales despectui habet, conf. *Constit. Consist. Brand. Tit. 10. v. auch sollen sie. i. ibi. doch soll solches ohne privat aff. &* und nach dem *Process. Matth. 18. geschehen Add. Reinking d. R. S. & E. L. 3. Class. 2. C. 2. n. 7. Farinac. Prax. Crim. Qu. 105. n. 189. & D. Simon. in Disput. de Action. Injuriar. Sacerd. Concernent. Membr. 2.**

XXXIIX. Hac dicta sunt de veritate convicii verbis *Verum con-* objecti, quibus quæ supersunt, facili negotio applicari possunt. *viciium li-* Eadem verò requisita perinde attendenda, si conviciium scripto bello legi-
objiciatur. Nam si hoc eapropter fiat, ut judex fontem puniat, *tunc obji-* i. e. si crimen verum in libello ritè exponatur, & libellus *judici ciens, non* animo consulendi Reip. offeratur, iniquum esset ob id *contenetur.* demnare conviciatorem, qui ordinaria & licita via fuit usus, ideoque maxima laude censetur dignus. *L. un. C. d. Fam. lib. Farinac: d. Qu. 105. n. 240. Bertaz. Conf. 390. tot. Conf. latè Hon-* ded. *conf. 112.*

XXXIX. Econtra qui unum ex justæ infamationis requisiti- *Secus si a-* tis, supra *ib. 4.* enarratis, negligit, & v. g. convicia vera objicit *nimis inju-* in Libello, quæ nihil plane ad causam, quæ ventilatur, momenti *riandi ap-* habent, illos omnes æquum & bonum est id circo condemnari. *pareat.* Par ratio est illorum, qui extra judicium, alicui certum, & speciale crimen imputant in libello famoso. Hi enim quo atrociozem injuriam inferunt, eo magis sunt puniendi, quippe qui non ultero ad veritatem probandam proflunt, uti faciebat ille, qui juxta *nostram L. nocentem infamabat, Jac. Gothofred. ad L. 1. C. Theodos. de Famos. lib.* Quapropter licet probare velint, vera esse & Reip. sciri proficua, quæ libello famoso comprehenduntur; non tamen excusantur, uti aperte confirmat *Constit. Crimin. Art. 110. sub fin. his verb.* Und ob sich auch gleichwol die aufgelegte Schmach der zugemessenen That in der Wahrheit erfunde. Nam ut eleganter Constantinus M. ait in *L. 4. C. tur. Theodos. d. Famos. libell.* quia accusationis promotione confidebat, libera potius intentione, quam captiosa atque occulta conscriptione, alterius vitam debet in

*Vera in li-
bello famo-
so objiciens
an excuse-*

in iudicium vocare, conf. *L. un. C. eod.* & cum aliis modis publica salus, & tranquillitas, & securius servari possit, non concedendum, ut ad eam promovendam per infame hoc scelus properemus. *Math. Steph. ad d. Artic. 110. n. 6.*

Qua poena
afficitur?

XL. An verò hoc casu nihilominus poena *L. Unic. C. d. Fam. lib.* obtineat, dubium? In *d. L. un.* hoc non definitur, nam quod ibi dicitur: quod si assercionibus alicujus fides veri fuerit opiculata, ille laudem maximam consequatur, hoc pertinet ad illum, qui per ordinariam accusationis viam crimen in iudicium deduxit, non qui extra iudicium libellum famosum proposuit *Harprecht ad s. 1. J. d. injur. n. 166.* Supplenda igitur *d. L. un. L. 1. C. Theodos. Eod.* unde desumpta: Ibi autem expresse dicitur. Nec tamen supplicio, etiam si aliquid ostenderit, subtrahatur. Quod uti *Jacob. Gorhoff. ad d. L. 1. C. Theodos.* addit, de fustigatione intelligendum, quam sustinere debet, qui infamare maluit, quam accusare. Quicquid hujus rei sit, *Jure Carolino d. Art. 110.* hodie certum, hoc casu, si diffamationes verae, mitius procedi & poenam saltem extraordinariam dictari, per verba *d. Art. 110. Soll demnach der Ankläger / solcher Schmach / nach Vermöge der Rechte / und Ermessung des Richters gestraffet werden.* Juxta quod in *Cam. Imp. judicatum testatur Mynsing. Cent. 4. Obs. 4. Add. Bernhard. Zieritz ad Constit. Grimin. d. Art.*

Pœna miti-
ganda si ve-
rum illegitime
reip. causa
objectum.

XLI. Ex quo ultimo concludo, quod pari modo, si quis verbis Crimen illegitime objecerit & illud non solum verum sit, sed etiam Reip. manifestari multum utile, poena injuriarum sit mitiganda. Equum enim & bonum tunc erit in tantum non condemnari vera, quam falsa objicentem, cum longe major in hoc, quam illo conspiciatur malitia: Ille enim in modo propalandi peccavit, hic in omnibus. Cui accedit, quod nec tanti aestimari possit injuria nocenti facta, quam innocenti, ut adeo non penitus à Judice negligenda frivole opposita delicti veritas, & Reip. utilitas. Sicut etiam contra vera objicentem, actio ad palinodiam intendi nequit. *Sande Lib. 5. Decis. Frisic. Tit. 8. def. 7.* cum absurdum sit illum, qui vera dixit id revocare, & mendacem se facere debere. *Berlich. p. 5. Concl. 62. n. 23. Et seq. Groenwegen de LL. abrog. ad nostr. L. 18.* *Hugo Grot in Introduc. ad Jus Holland. lib. 3. part. 36. n. 6. ibi:* Indien het aengefeyde niet en waer jegens de Waerheyt, maer allen onbehoorlick voort-gebracht, soo soude den Lasteraer, met de bekentnisse van qualiick daer an gedaen te hebben behooren te volstaen.

In teneatur
ad palinodiam?

SOLI DEO GLORIA.

01 A 66 15

ULB Halle

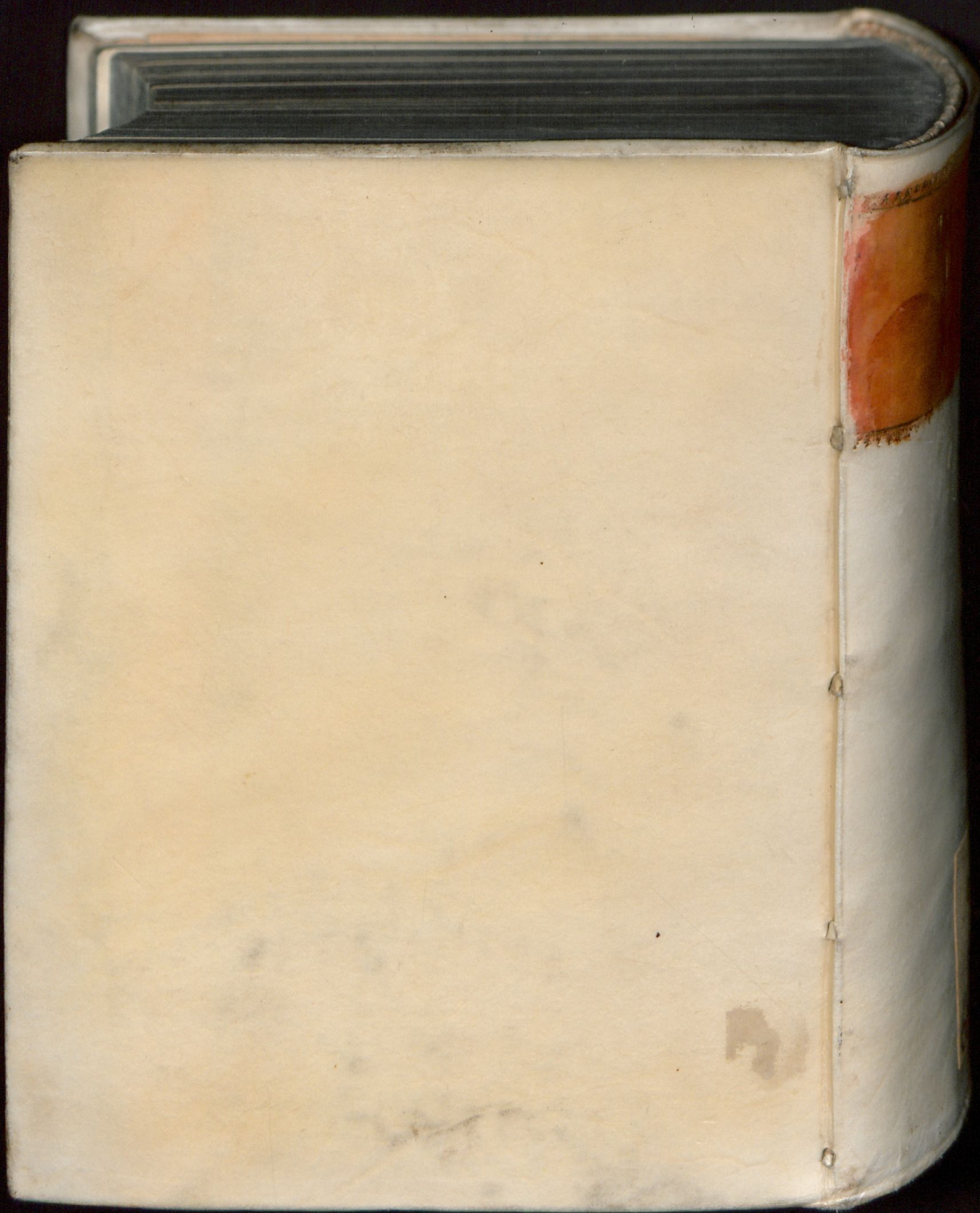
002 936 119

3

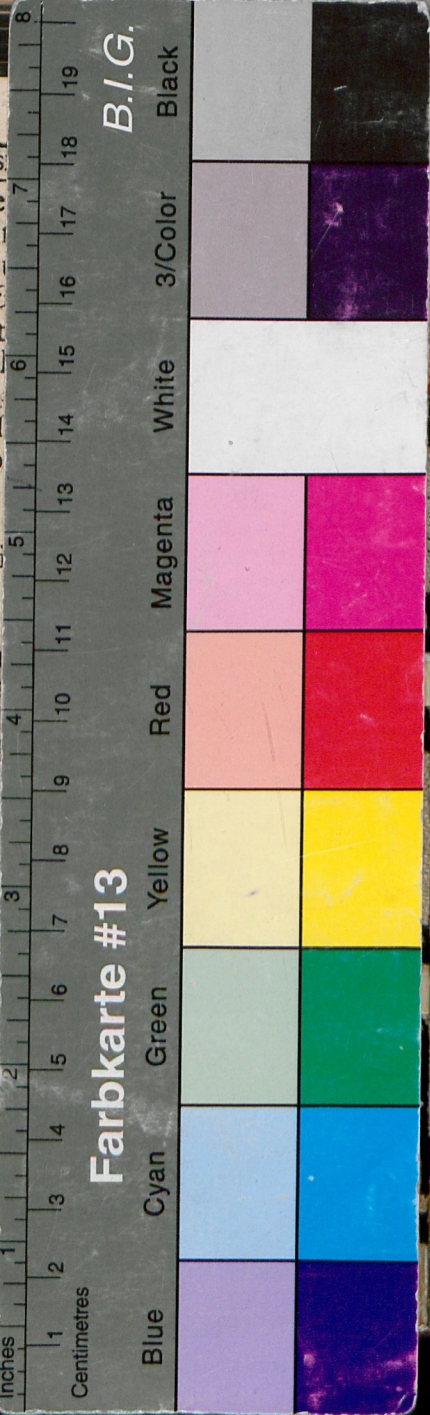

R 10118

7. N. 7
DISPUTATIO JURIDICA
DE
VERITATE
CONVICII,

Ad
L. Eum qui nocentem 18. pr.

ff. d. Injur.

QUAM

FAVENTE SUMMO NUMINE

Consentiente

MAGNIFICO ICTORUM ORDINE

IN

ILLUSTRI VIADRINA

PRÆSIDE

DN. JOACHIMO HOPPIO,

J. U. LIC.

IN AUDITORIO ICTORUM

ANNO. MDCLXXXI. D. MAJ.

HORIS CONSUVETIS

PLACIDÆ ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT,

AUTOR

JOACHIMUS *Slinggraff*

CLEEZ. MARCH.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,
Typis CHRISTOPH. ANDREI ZEITLERI ACAD. TYPOGR. 1712.